

SZAKONYI KÁROLY

LEÁRAZÁS

Aruházak kirakatain, óriási reklámon és számítógépen küldött üzeneten hirdetik, hogy itt a nagy, szezon végi áreszállítás. Sale 20-50%. Talán még 75% is. (Gonoszkodva gyanakszom, hogy akkor adják igazán értékében az árut, amikor kedvezményes az ára.) De a boltokban mindenütt tömeg, különösen az akciós napokon, ilyenkor kell vásárolni, mondják a hölgyek, még akkor is, ha éppenséggel semmi sem hiányzik a ruhatarból. Vagy igen? Asszonyom, kisasszony, mi a véleménye? Ó, hát mindig kell egy színes blúz, divatos szoknya, cipő. Maguk ezt nem értik! Igen, a férfiak többsége kimarad ebből, de nem valami bölcs meggondolásból, csupán lustaságból. Ha mégis el kell menni, hát ott unatkoznak a próbafülkék körül, várják, melyik ruhadarab lesz végre alkalmas, mikor mehetnek a pénztárhoz.

Így aztán méltán mondhatják a tévéhíradóban, hogy a lakosság egyre többet tud költeni szükségleteire.

Magam is betévedek ilyenkor valamiért, a férfiosztályon szerencsére kevesen vannak, veszek valamilyen téli zoknit (a fél pár zoknik mindig eltűnnek a mosógépben, ezt a titokzatosságot Lázár Ervin egykor megírta), megyek az öltönyök során, a drágább holmin persze nincs engedmény, hallom is, hogy méltatlankodik egy férfi. – Nem, nem, azt hiszem, felesleges a szmoking. – Már

Keresztes Dóra:
Zsoltár 7.

Keresztes Dóra:
Zsoltár
124.

hogy lenne felesleges? – Ez női hang, felcsattanó. Megkerülöm az állványt. Középkorú házaspár, köpcös férfi, természetes asszonyság. Izzadnak nagykabátban, a férfi menekülne. – Megvesszük! – jelenti ki a nő. – Nem mehetsz a csíkos öltönyödben! Ez egy előkelő, banki társaság. Mit szólnának? Oda szmoking kell. Meg aztán az én estélyimhez is. – De szmoking? Nem, szó sem lehet róla! – Ne vitatkozz velem! – erélyeskedik fojtott hangon a nő. – Gondolod, ha odamész a csíkos ruhádban, szóba állnak veled? Azok? Várhatnád a bankkölcönt. – Cipeli magával az egyik eladóhoz. Válogatnak a méretekben, látom, a férfi bevonul a próbafülkébe.

Ahol állok, az áruház nagy ablaka a térre néz. Lustán szítál a porhó, kezdenek fehéredni az utak, s látom, amit jövet is láttam, hogy az egyik padon heverő télikabátot is belepi. Azért nézem, mert azt hittem, hogy egy hajléktalan fekszik alatta, de nem, mert éppen két alak felemeli és méregeti. A férfin spárgával átkötött zakó, a nyaka is vörösen meztelenkedik elő a piszkos inggallér mögül, fázhat. Mellette a nő kócosan, posztókendőbe burkolódzva, földig érő szoknyában. Ő emelgeti a kabátot.

Lerázza róla a havat, forgatja, unszolja emberét, hogy bújjék bele. A férfi ózdkodik, lesi, nem szól-e rájuk valaki, elég gyámoltalan. De a nő feladja rá. Igazítja, keresi a gombokat, rángatja, hogy rendesen álljon. Tetszhet neki, mert bólogat, a férfi meg tesz néhány lépést, jól van, ez látszik a mozdulatában, jó kabát ez, akárki is hagyta a padon. Felgyüri a gallérját, de az asszony visszahajtja, aztán belekarol az emberébe, s mennek tovább.

Emezek, az áruházaiak újabb szmokinggal bajlódnak, már a harmadikkal megy be a köpcös a fülkébe. A felesége be-bekiált a függöny mögé – Na, ez jó már? – de vár türelmesen, mert ennek a vásárlásnak meg kell lennie. Jön ki az ember, a nadrág szára harmonikázik a bokáján, a zakó viszont begombolatlan. Elkeseredett arccal álldogál, nézi magát a fülke tükreben, szmoking. De az asszony nem adja fel, már kipirult a melegtől, újabb és újabb méreteket kér, az eladó serénykedik. Csak jó lesz valamelyik, amiben el lehet menni a vállalkozók farsangi báljára vagy valami más fényes eseményre, mert be kell férközni a jelentős, pénzes személyiségek közé így farsangidőn. ♡

KÍSÉRLET BORRAL ÉS GYERTYÁVAL

A félig tele borospoharat egy gyertya elé állítom: sötét van, gyertyaszag — épp az előbb fújtam el a többi gyertyát, hogy az észlelés még pontosabb legyen: hibátlan, ép. A pohár tengelyéből nézve két gyertyát látok, vagy pontosabban egy gyertyát két kanóccal: kétfelől világítják be a mézfényű bort, s középen semmi sincs, csak ujjnyomok, felszáradt vízcseppek körvonala, pedig a gyertya ott van, látható a viaszhenger a pohár üveg-szára mögött, tán félarasznyira. Ha fejem apránként felemelem, a henger megnő, és a láng hegye felbukkan a bor felszíne mögött, s már három láng ég: kétoldalt, középen. A pohár szára ide-oda ingó széles és éles fénypásmát vetít a fehér lapra, amelyen írok, és ha a poharat közelebb tolom, a sávja rengő kúppá szélesül, megjelenik a kerek felszínén a fogyó gyertya képe, s a pohár megtelik eleven lánggal: tulipán formájú sárga izzás, a szemem belekáprázik. Hirtelen a láng negatívja vetődik feketén a fény elé: korom futotta el az üveget, ahogy a tűzhöz ért. Körömmel lusta csigavonalat karcolok rá. Elfáradtam. Mire elég a szó? Hisz amíg írtam ezt, a gyertya kisebb lett, a borba is belekortyoltam — kezdhethném megint a leírást előlről: éjszaka, pohár bor, gyertyaláng. (És az idő. Mindig módosít a végösszezen: nincs is végösszeg.) Nem baj. Megiszom a bort — könnyű, fanyar — és elmosom a poharat, és aludni megyek, a gyertya úgyis kilobban magától.

ÖRVÉNYBEN

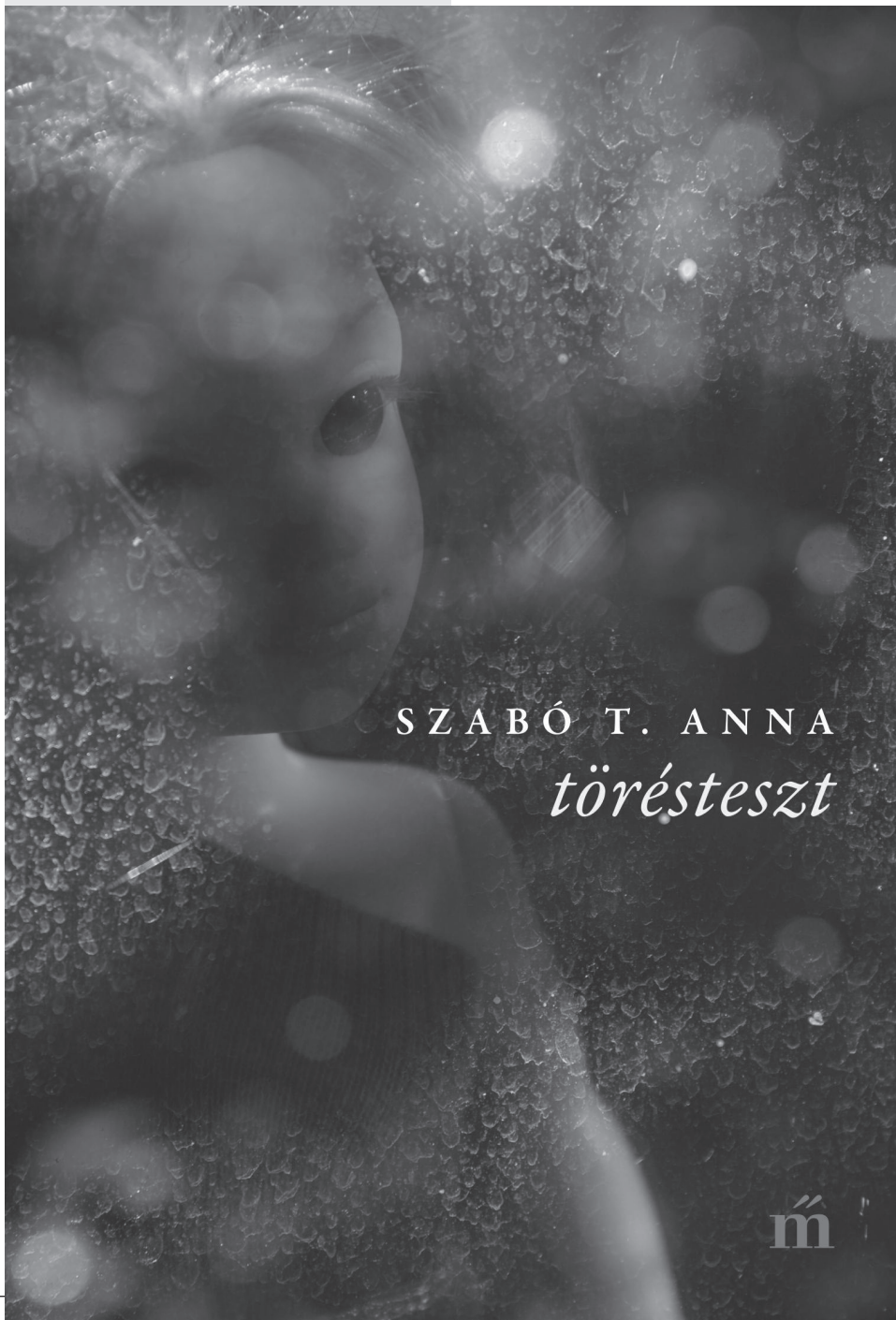
Hatalom. Hang. Harc. A „ha” vad haragja. Harang. Határ. Hat. A határtalanba. Hab freccsen, tenger csapódik a partnak. Visszahullanak mind, akik akarnak.

Sziklaperemen szétporlik a szándék, az élő tűz a hideg földre ráég, korom marad az akarat helyén, és szilánkokra szakad szét az én.

Érdes az élet, felhorzsolja bőrünk, megőrülünk vagy porrá öröklődünk, ha, ha, ha, ha, halál hatalma rajtunk, és elfelejtjük végül, mit akartunk.

UNDOR

bogár fekete háta földrög a lefolyóban nyomkodni pusztá kézzel átfér-e belefér-e két megspórolt konyakmeggy a zsebben szétlapulva benyúlni tapogatni langyos ragacs a vére véletlen belekapni egy idegen hajába ahogy a zsíros fejbőr köröm alá szalad homlokkal nekimenni egy vastag szemüvegnek érezni hogy a lencse reccesenve beszakad betonon orra esni megfordulni a földön a meleg vér az arcon a fül felé folyik szünyogot pókot ölteni hánykolódni az ágyban szennyes folyóban úszni vergődni hajnalig

SZABÓ T. ANNA
töréskereszt

Annacseresznye,
fotó Dragomán György

ELHAGY

Elárul és elhagy.
Kilök magából és elhagy.
Önmagát adja ennem és elhagy.
Ringat és elhagy.
Talpam simogatja, fenekem törüli,
hajamat fésüli, elhagy.
Orrom az illatát issza, ölel:
„Soha nem hagylak el!” Elhagy.
Áltat, mosolyog, súgja: „Ne félj!”
Félek és fázom, és elhagy.
Este lefekszik az ágyra velem,
azután kioson és elhagy.
Nagy, meleg, eleven, fészekadó,
csókol és dúdol és elhagy.
Cukorral tölti a két tenyerem,
tessék, ehetem: elhagy.
Sírok és ordítok, úgy szorítom:
foghatom, üthetem, elhagy.
Csukja az ajtót és hátra se néz,
nem vagyok senki, ha elhagy.
Várom, ahogy remegő kutya vár:
jön, ölel, simogat, elhagy.
Ő kell, mert nélküle élni halál,
felemel, melegít, elhagy.
Ketrec a karja, de ház az öle,
vágynék vissza, de elhagy.
Egy csak a lecke: nem ő vagyok én,
idegen, idegen, elhagy.
Ott a világ, lesz más, aki vár.
Lesz majd benne, kit elhagyj.
Csukd be az ajtót, vissza se nézz:
várni a könnyebb, menni nehéz,
lesz, ki elárul, lesz, ki elárvul,
mindig lesz, aki vár, aki fél,
mindig lesz, aki vissza se tér,
megszül, és meghal, és elhagy.

ÚJ LAKÁS

Most falak érdekelnek, függönyök,
felcsiszolt padló, csempe és csapok.
A mész szaga, a napfény a falon,
a fűtéstől langyos járólapok.

Új szavak jönnek: strang, cirkófűtés,
kéteres kábel, antracitfuga.
Most csak a konyhabútor érdekel,
a munkalap és az élfólia.

A százéves fal téglái közül
kibújt a gázvilágítás csöve:
a törmelék közt szénfekete csont.
Szóltam a kőművesnek, vágja le.

Széjjelverték a ház öreg húsát,
kihúzkodták a meszes ereket.
Most minden új lesz és működni fog.
Szőnyeget veszünk, és növényeket.

Berendezzük és élünk boldogan,
csak lenne már kész — minél hamarabb!
Majd főzünk, dolgozunk, ölelkezünk...
És a konyhába besüt a nap.

ÉBREDÉS

Derengő térben rézsút fényvonal:
a redőnyrésen behasít a nap.
Szürke, mint a füst, síkos, egyenes,
mint a kivont tör. Véres lesz kezed,
vörösén villózik, ha belenyúl:
a szürke túlvilági sáv úgy hatol át
bőrén, húsán, akár az üvegen.

Álomi csend.
A lassú mozdulat,
akárha félhomályos víz alatt,
aranyport kavar, csillámhomokot,
a látható tér lebeg és ragyog.

És meztelenség. Takaratlanul
mozog, akinek tört vetett a fény,
fehér csikokra szaggatja a bőrét,
mozdulatokká szabdalja szét,
árnyéksávokká, szempillák között
pörgő körökké, láng csap ki a kar
úszó ívéből, az ujjak között
hártyás, parázsló izzás
– kavargó pernye,
szétszóratás, a nemlét ragyogása.

Innen csak lehunytt szemmel szabadulhatsz,
ha nemlevőként vágysz át a határon,
s mielőtt végre levegőt veszel:
hirtelen, mint a partra csapó hullám,
csattanva felrántod a redőnyt.

A létra tetejéről messzebbre látni

Kérdések Szabó T. Annához

Szabó T. Anna József Attila-díjas költő, író, műfordító 1972-ben született Kolozsváron. Nagypapa Szabó T. Attila nyelvész, édesapja Szabó T. E. Attila biológus, nagybátyja Szabó T. Ádám nyelvész. 1987-ben családjával áttelepült Magyarországra. A gimnáziumot Szombathelyen végezte. 1991-ben Budapesten az Eötvös Loránd Tudományegyetem magyar–angol szakos hallgatója lett, 1997-ben szerzett tanári és előadói diplomát, majd elvégezte az Angol Reneszánsz és Barokk PhD-programot. Tagja, majd később néhány félévig tanára az Eötvös József Collegiumnak. Jelenleg Budapesten él férjével, Dragomán György íróval és két kisfiukkal. Egyetemi éve alatt kezdett publikálni, több napi- és havilapban rendszeresen közöl verseket, esszéket és rövid prózát. Író, műfordító (többek között James Joyce, Sylvia Plath, W. B. Yeats, John Updike és Stuart Parker írásait fordította), tanári és szerkesztői munkát végzett a British Councilnek és a Magyar Könyv Alapítványnak, cikkeket és kritikákat ír. Legutóbb megjelent könyvei: Kerített tér (2014), és A füszermadár (2015). A Töréstezt, első novelláskötete 2016 őszén jelent meg a Magvető Kiadó gondozásában.

– Amikor meg akartam venni a Töréstezt, csak a második könyvesboltban kaptam meg, de ott is a raktárból hozták elő. Akkor érkezett. Változatlan utányomás 2016 ősze óta. Mi lehet a siker titka? Miért olvasnak kevesebb verset az emberek?

– Tényleg nagyon gyorsan elfogyott a könyv, már jóval karácsony előtt, ezért sokan már csak az e-könyvet tudták megrendelni. Mindig írtam prózát, már a kiskamaszkori, kéziratos verseskötetem is egy novellával indít. A Töréstezt legkorábbi írását is tizenkilenc évesen írtam, úgyhogy ha lassan is, de beérett egy jó harmincéves történet, s ennek természetesen örülök. Én mindig is elsősorban költő akartam lenni, de ezzel párhuzamosan a prózaírást sem hagytam abba. Ha van titka a sikernek, akkor az a kitartás. A hosszútávfutó magányossága. Ami pedig az utolsó kérdést illeti: olvasnak verset, hogyan olvasnának, csak eléjük kell tenni. Neten például nagyon sokan látják, ha kiteszek valamit, s a versesköteteim is elfognak, csak sokkal lassabban. Nem a versből élek, hanem a vers élett, s ez nem is lesz másképp.

– A Törésteztben többnyire szomorú, reménytelen férfi és női sorsokkal találkozhatunk. Mégis, a nők még mindig inkább elnyomottak, a férfiak pedig látszólagos fölényben vannak, még ha jellemük hiányosságai miatt is. Milyen volna egy ideális felállás?

– Az egyenlőség, természetesen. Ehhez, persze, mindkét részről türelem, fegyelem és együttérzés szükséges, s elsősorban a saját

magunk indulatainak a megértése. Ha nem hiúságból, hanem tudományos kíváncsisággal figyeljük önmagunk viselkedését, a visszatérő mintázatokat, a játszmáink természetét, akkor legyőzhetjük a gyengeségeinket. Attól, hogy valakinek nagyobb a hangja vagy a fizikai ereje, még nem lesz igaz. És attól sem, ha az agressziója csendesebb, de legalább olyan mély sebeket ejt. A férfi fölény kulturális kód, nem feltétlenül mindig szándékos viselkedés; kis dolgokból tevődik össze, s lépésenként fokozódik, attól az abszurd kérdéstől kezdve, mondjuk, hogy tudhat-e egy nő autót vezetni, egészen addig, hogy vezethet-e egy nő egy országot. Egy hatalmi harcban mindig könnyebb behódolni, mint kiállni a pástra, de ha egyenlők a feltételek, s kölcsönös a tisztelet, lehetséges az elegáns küzdelem. Az lenne a szép, ha ez nem életre-halálra zajlana, hanem olyan lenne, mint egy játék vagy egy társastánc.

– Rengeteg életút és helyzet villan fel a könyvben. Hogy találtad meg őket? Vagy hogy találtak meg ők téged?

– Figyelek és hallgatok, de elsősorban a fantáziámat használom. Ha jól emlékszem, egyetlen olyan történet sincs a könyvben, amelyet ne én találtam volna ki (vagyis nem hozott anyagból dolgozom), de a történetek elemei, s elsősorban maguk az indulatok nagyon is személyesek. Felszabadító ugyanakkor, hogy nem kell végre olyan mélyre ásnom saját magamba, mint a versnél, hanem, mint egy színpadon, végre kibújhatok a bőrömből. Sokakat nagyon meglepett ezeknek a törté-

neteknek a nyersége, a hang hevesége, pedig a versekben még ennél is többet engedtem magamnak, csak költőként már erőszakkal vagy fojtogató jóindulattal, de belegyömöszöltek már egy szűk skatulyába, a prózaírói énemnek még csak most gyártják az efféle egyenkoporsót. Nem baj, mert ha belekényelmesednék majd valamibe, akkor a levegőhiány úgyszólván kikényszeríti belőlem, hogy felnyomjam a kripta fedelét.

– Töréstezt. Nyilvánvaló, hogy a könyvben azt járod körbe, hogy mit visel el egy ember, hol van az a határ, ameddig még el lehet menni. A válasz, persze, a történetekben van, de mégis, össze tudnád foglalni röviden, hogy mit bír ki egy ember, s mit bír ki egy férfi és egy nő?

– Jó, akkor maradjunk kategóriákon és nemeken belül, így a negyvenes éveimben átmenetileg úgyszólván gyakran vagdalkozom ilyesmivel, hogy „mert a férfiak” és „mert a nők”. Olyasmiket szoktam ilyenkor feltételezni nagy meggyőződéssel, hogy a lányok tündérkedni szeretnek, a fiúk meg már kicsi korukban is harcolni. Ez, persze, hol igaz, hol nem, mindenesetre én romantikus és naiv kislány voltam, a fiaim pedig kicsiként a sárkányokat ölték, úgyhogy nekem ez a viszonyítási alapom. Én türelmesebb, lassabban lobbanó alkat vagyok, de ha egyszer haragszom, az pusztító tud lenni, a körülöttem levő férfiak viszont indulatosak, de gyorsan békülök. Lehetne fordítva is. Egy mégis biztosnak látszik: a nőket szolgálatra és hallgatásra próbálja idomítani a társadalom, s egy férfi haragja és kö-

veteléseiről is sokkal megértőbb. Mit bír el egy nő? A férfi haragját. A férfi? A nő túláradó érzelmeit, érthetetlennek tetsző érzékenységet. Az ember pedig? Mindent.

– *Hol van a remény? Mert egy végtelenül életigenlő embernek ismerlek, már amennyire ismerlek az írásaid, publikációid alapján.*

– Ebben igazad van, igen, igent mondtam az életre, mert élek. De mindig a peremen járok, a szakadék szélén, a mélység felett. A sötétséghez mérek mindent, ezért örülök a fénynek. Még egy mécsesnek, egy neonnak is. Nagy erőfeszítembe kerül, hogy ne borítson el a fájdalom és a szorongás. Mondok erről egy történetet: van egy szürke műteremképem, Váli Dezső műve, tőle kaptam. Húsz kép közül választottam ki, először nem akartam, de végül mégsem tudtam neki ellenállni, mert ez vagyok én. Egy szürke, szorongató tér, felette egy picike kép vagy ablaknéyszög, amely halványan, de gyönyörű kéken dereng. És valahol a falnak támasztva van egy létra is – ritka ennél a művésznél, s ez az, ami miatt pont ez a festmény kellett nekem. *Alattad a föld, fölötted az ég, benned a létra* – ezt Weöres írta. Rajtam is áll, hogy lefekszem a porba, vagy mászni kezdek felfelé. A többi: kegyelem.

– *Férjed, Dragomán György író, „harcostársad”. A prózáirásban segített, inspirált?*

– Inspirált, nyilvánvalóan. Segített is, biztat és támogat, olvas és elmondja a véleményét. Nagyon közel élek a szövegeihez, első olvasóként és szerkesztőként együtt lélegzem minden mondatával (nyilván ő is az enyémmel), át is hatjuk egymás írásait, de nem mászunk bele egymás személyes terébe. Egyedül az a nehéz, hogy egy regény terhet magamra vegyem – egy regényíró vagy magányos, vagy áll mögötte valaki, aki a köznapokból jócskán átvállal terheket, s ez eddig sem volt egyszerű, s ezután sem lesz az. Harcostársának Gyuri nevezett először engem, de elfogadom és viszonzom. Petőfi Sándor is harcosnak hívta Szendrei Júliát, ezért is szeretem ezt a megnevezést. Arra emlékeztet, hogy a bizalom mellé önbizalom is kell – Petőfi azt kérdezte, hogy: *ki bízzék / a harcosban, ha maga sem bízik?* Csak az tud harcolni, aki nemcsak a másikban, hanem magában is hisz.

– *Nagyon szimpatikusan nyilatkozol a házasság nehézségeiről, s végre nem egy idilli, hibátlan képet festesz le, hanem egy élő és valóságos helyzetet, amelyet mindannyian ismerünk, akik hosszú párkapcsolatban élünk. Fontos számodra, hogy leszámolj ezekkel az illúziókkal?*

– *Én azt hittem, a szerelem / bárgyú és illetlen dolog, / a fiú mindig hazudik, / a leány mindig mosolyog* – így kezdődik egy tizenhét éves kori versem, s azzal a boldog felismeréssel ér véget, hogy lehet ez másképp is. Nem sokkal előtte szerettünk egymásba. Soha nem volt ez idill, tűz és víz vagyunk, harcolunk

folyton, de ugyanakkor bízunk is egymásban, nem hazudunk, még ha fáj, akkor sem. Igen, fontosnak tartom a konfliktust, mert nemcsak a másikat értjük meg általa, hanem magunkat is. A legrosszabb taktika a sértődés, annál már csak a teljes behódolás rosszabb talán. Egy hosszú kapcsolatban tényleg időjárás frontok, évszakok és kataklizmák váltogatják egymást, egyetlen dolog biztos csak, hogy a nap újra felkel és lenyugszik. És még ez sem lesz örökké így. Minden percben érzem, hogy múlik, s hogy fogy az időnk. Az idill csak a halál reflektorfényében statikus. Az idő izgága óraketyegésében nagyon is dinamikus.

– *Egy alkotói kapcsolatban hogyan lehetséges a másik szellemi szabadságának tiszteletben tartása, felszabadítása? A magánember, az anya, a háztartást ellátó ember, a feleség és még ki tudja hány szerep mellett hogy tudsz alkotni, mi több, szárnyalni?*

– Szárnyalni? Ez jó. Mosolygok a szón, de közben egy nagyon fontos dologra tapint rá, úgyhogy jobb lesz, ha szépen komolyan veszem. Két megpakolt bevásárlószatyorral tényleg elég nehéz felemelkedni a földtől. Rohadt nehéz elrúgnom magamat az egyáltalán nem repülésre tervezett tereptárgyak közül. Még szerencse, hogy olvastam gyermekkoromban a Sam Small csodálatos életét (Eric Knight regénye), ebben egy egészen hétköznapi bácsi, egy kutyatenyésztő repül fel csak úgy, s körözget a nagyszobában a csillár körül, amíg a felháborodott felesége le nem parancsolja a magasból. Azóta is ehhez a képhez viszonyítok, vigyorogva gondolkodom rá, hogy bárhol és bármikor fel lehet szállni, épp csak akarni kell, s menni fog. Szerencsére Gyuri is olvasta a Sam Smallt kamaszkorában. Nála a *Máglya* végén szépen fel is emelkedik a lány a magasba. Régi vágyamat valósította meg ezzel. Csak egy kis türelem kell, s megtörténik minden. Egymáshoz is türelem. Ahogy az imént mondtam: a párkapcsolat földi része dinamikus, időhöz kötött, konfliktusokkal terhelt, de a nem földi része (amelyet én éginek gondolok, de lelkeim rajta) az időtlen, ott minden megtörténhet és meg is történik. Ott szabadok vagyunk. A létra, igen, itt is az a titok. A létra tetejéről sokkal meszebbre látni.

– *Folyamatos és intenzív a jelenlétetek a Facebookon. Miért fontos ez számodra? Hiányoztak az olvasók és a folytonos, intenzív visszajelzésük? Egy újabb „publikációs” felület, önkifejezési lehetőség? Marketing?*

– Minden egyszerre. A közölhetnék túlbu-zog bennem, itthon is folyton felolvasom azt, ami megtetszik, a Facebookon sem teszek mást, mint hogy megosztom az élményeimet. A saját verseket nyilván azért teszem ki, hogy az is lássa, aki eddig nem olvasott tőlem semmit, de az ujjgyakorlatokat szórakozás gyanánt írom, átmeneti időkben és fejben, s azt élvezem, hogy sokan továbbírják. Jó viszont-

látni a régi barátaimat is, tudni, hogy nem változtak semmit. Mi Gyurival nem élünk intenzív társasági életet, nem járunk össze rendszeresen senkivel, alkotóházakba vagy közösségi terekbe sem megyünk, úgyhogy jól esik társaságban lenni egy kicsit. Az, hogy esetleg lesz, aki ezért veszi meg a könyveimet, vagy ezért jön el egy felolvasásra, az a bónusz, vagy esetleg a jutalék. Ha viszont emiatt olvas verset, akkor elértem a célokat. Itt is a hétköznapi célok dinamikussága keveredik az irodalom ideáljának szorgos szolgálatával.

– *„A belső szabadság megőrzése nemcsak a társadalmi közegetől függ, hanem személyes élethelyzetektől, sőt életkortól is.” És azt írod, hogy a negyvenes életkor a legkeményebb. „Az idős emberek belső békéje abból adódik, hogy már minden túl vannak, túl a tragédiákon, temetéseken is. A negyvenes generáció azonban még mindennapos élet-halál harcait vívja.” Volt olyan életszakaszod, amikor kifejezetten szabad voltál? Vagy olyan, amit visszahoznál?*

– *Nem mennék soha vissza* – ez is Weöres. Érdekes, hogy akkor voltam legszabadabb, amikor legjobban kötött valami: a kamaszszeretem vad boldogsága és az újszülött gyerekeim szuszogása. A legszebb az, hogy nem is tudtam, hogy szabad vagyok. Most viszont tudom. Akkor vagyok szabad, amikor szabad akarok lenni. Hipp-hopp, az leszek, amit akarok. Akár szabad is lehetek, ha azt választom. Ehhez régebben nem volt elég erőm.

– *A napokban elnyerted a legjobb darab díját a Budaörsi drámaíró versenyen a Szecsuáni hóhérok című művedért. Hogy egyezteted össze ezt a műfaji sokszínűséget: vers, próza, mese, tárca, dráma, műfordítás és így tovább?*

– Nem egyszerű. Különösen, hogy nagyon sok kedvemre való felkérés megtalál, s nehezen mondom nemet, ezért határidőtől határidőig loholok lógó nyelvvel. Szerencsére a kíváncsiság, hogy meg tudom-e csinálni, ha újdonság a feladat, vagy bírom-e még ismét, ha régi, na, ez mindig feltámad bennem, s visz előre. Munkám mindig csak több lesz, de kezdem megszokni a tempót. Shakespeare-t és Dr. Seusst egyszerre fordítani nyaktörő mutatvány, ahogy az is, hogy most akadémiai székfoglalót és bábdarabot írok párhuzamosan, de elég egy délután a budaörsi Kőhegyen, s máris visszatér az erőm. Igaz, most életemben először azt gondoltam, hogy a fene egye, fogom magam, s felülök az első repülőre, amelyik valami nyári tengerhez repít, mert eddig mindig csak a munkával összefüggésben utaztam. Nem ültem fel, persze, de majd talán jövőre. ♦♦